

העם

המבצע אמבטיה

מאז ימי המטטר הצבאי של "מבצע פיל" לא זכרה תל-אביב מחוה כזה של התרגשות והיסטוריה המונית: נשים מיררו בכבי ליד עגלת הקרח, מחלקי-קרח שהופלו ונדרסו ע"י המון יוצם, קטטות-ידיים של גברים נרגזים. ביום הששי הגיע הריקוד מסביב לעגלי-הקרח הנמס לשיאו. כשירדה לפנות ערב, הידיעה על רצח עבדאללה על ראש התור, התפלאו הגברים והנשים שמישהו יכול ליחס חשיבות כל שהיא למעשה כה בלתי חשיב. לוא באה אותה טעה הידיעה שהמאדים עומד להתנגש עם כדור הארץ, לא היתה ההגבה, מן הסתם, חמה יותר.

לא היתה יכול להיות ספק שעניין הקרח, שבא ברגע הבלתי-יגובן, יעלה למפא"י בכמה מקומות בכנסת. הציונים הכלליים קפצו על המציאה, החלו לעבד את התורים ("אם אין לך קרה, שים את מפא"י במקרה"). מפא"י ניסתה להפוך את הרוח, הפיצה, בדבר ובי ג'ורנטם פוסט, את הטענה (הכוזבת) כאילו לא היתה כאן אלא מומיה זדונית של האופר יציה ששילמה כסף לבעלי בתי-החרושת למען יצמצמו את התפוקה. התוצאה: המצב עוד הוחמר. האוכלוסייה, ששמעה על המומיה הנוראה, החלה לאגור בלוקים של קרח באמי-בטים.

דת

הקרח הגם מבצר

"מה אתה רוצה?" שאל הקול האדיש של הטלפוניסטיה בבית-ברנר. "דחוף! קרח!" ענה קולו של גבר. "מדי!" כהרף הבוק הועבר הקו אל אליעזר שכטר, כוזביר מועצת פועלי תל-אביב. בצד השני של הקו: נתן ניבאוקי, מנהל התאחדות בעלי בתי-החרושת לקרח.

התצעה היתה מקורית: יש להנהיג עבודת שבת גם בבתי-החרושת שאינם עובדים ב"שבת. שאלו את פי ניבאוקי, הסבירו להם שזה עניין של קיפוח נפש (וקיפוח בחירות). הרבנות הסכימה, אך העמידה תנאי: בעבודות מסוימות יש להעסיק ערבים, לא יהודים, מעין "גויים של שבת" לפי הנוסח הגלתי.

וכך קרה הדבר המוזר: באישורה המעודד של מועצת פועלי-תל-אביב (בחירות!) ולש" ביצת רצונם של בעלי בתי-החרושת (שקיוו לחסוך תוספת של 100% לעבודת שבת ע"י רית) חדרו פועלי יפו למבצר העבודה העברית. דבר מוזר עוד יותר: בה בשעה שהפועלים העבריים המסכנים סחבו את גושי הקרח הכבדים והזיעו כדת וכדין בקור בתי-החרושת, עמדו הערבים ועסקו בחיבור זרם החשך של וניתוקו — עבודה קלה, אך אסורה ביותר מליהודים לפי דעת הרבנות.

ים

"עכשיו יתנו להם!"

"עכשיו יתנו להם, ...שכמכותם!" צהל ימאי ב"קינגסבאר" החיפאי, כשנשמעו צופרי 4 האניות הישראליות, שבישרו על ההתנגשות

הראשונה בין מלחי נגבה והשוטרים שעלו על אניתם כדי להורידם ממנה בכוח. המתוחות בין המלחים ובין חברת "שוהם" נמשכה חודשים כה רבים, עד שההתנגשות עצמה באה כמטר גשם אחרי יום שרב. **ליר המטבח, משמור.** ההתנגשות עצמה החלה בנמל מרסייל. נגבה עלתה על שר' טון, ונגסה לנמל לשם תיקונים והתעכבה בו כ-15 יום. המלחים הסתובבו בעיר, הסתכלו במסבאות ובמועדוני הלילה, ופרוטה (צפר) הית) לא היתה מצויה בכיסם. דרשו איפוא, בהתאם לנוהג, כי ישלמו להם חלק גדול יותר של משכורתם בדביוזם, אולם חברת שוהם סירבה לשלם.

כשאיימו המלחים בשביתה, סגרה החברה את המטבחים. אולם מטבחי הקצינים (שבניגוד למלחים, אינם רגילים על ההברה) שארו פתוחים. המלחים החליטו: לא נאכל אצנר, לא יאכלו גם הם — והפקידו משמר ליד ה"כניסה לחדר האוכל של הקצינים. כשהתכוננו נציגי החברה (לדברי המלחים) להזמין את המשטרה פרושו המלחים את הדגל הלאומי על ה"נגזיווי", והשוטרים נשארו למטה, בהתי אפ לנהוג בינלאומי.

בינתיים הציעה החברה לשלם 25% מדריי-שת המלחים, אלא רק כמפרעה ע"ח החודשים הקרובים. המלחים סירבו. התערבות הקונסול, שבא לעזור לחברה, לא הועילה. לבסוף שיל' מה החברה את הדביוזם, אולם השאירה את הכרעת הענין לבירור שייערך בחיפה. למלחים הבטיחו שלא ינקטו נגדם בפעולת ענישין.

"אינני קומוניסט". אינני קומוניסט", העיר אחד השובתים, "אולם יחס חברי אגוד הימאים הצרפתי (הקומוניסטי) היה נהדר. הם נתנו לנו לאכול, ציוו על חבריהם לבל יעני בכל סחורה של נגבה. "אתם טובים", אמר ימאי צרפתי ישיש לישראלים, "רק 3 שנים בים, וכבר אתם רוכבים חזק!"

"זה לא כמו אצלנו", הוסיף במרירות מלה שני. "אגוד הימאים שלנו הוא סניף של חברת שוהם, ועוזר לה להכניע את המלחים. כך זה היה תמיד — ההסתדרות ושוהם עושים יד אחת, נגד המלחים. אין לנו שום זכויות, שום הנהגה. אבל הפעם לא יזפקו אותנו!"

כשנגסה נגבה לנמל חיפה היתה החלטת מלחיה נחושה, להלחם עד הסוף. כמו במרי דות הימיות הגדולות, שעשו היסטוריה, הסי תודדו אנשי נגבה עם מלחי שאר האניות הישראיות. הוראות עברו מפה לאוזן. מברקים עפו לאניות שבלב הים, שמלחיהם הבטיחו להצטרף. הסיסמה: לדפוק את כולם, את שוהם, את אגוד הימאים, את הקצינים.

אולם גם אנשי שוהם לא טמנו ידיהם בצלחת, החליטו ללמד את המלחים לקח שלא ישכחוהו לעולם. כשהגישו המלחים ארטימי-טום של 24 שעות (להעמיד את אנשי שוהם לדין הסתדרותי) דחתו. כשהכריזו המלחים על שביתה, נמסרו להם הודעות פיטורין מרי-כנות מראש. המפוטרים גויסו מיד ע"י הצבא.

"שיעבדו עם איטלקים ועם יוונים, עליהם יוכלו לרכב!" אמר אחד הימאים שהורדו ע"י המלחים ונשודדו מניס כל עוד הם עובדים באניות. פרוש הדבר שפיטורי מלח כמוהם כהודעת גיוס, והמלחים רואים בכך זרועותיו של שח החרבה.

שוטרים ישראלים בכוח מאינתם. "אכל מל' חים עבריים לא יהיו להם!" דעת השובתים: החברה תקח מלחים בקפ' ריטין. בינתיים ישבו המלחים בפניות בתי-הקפה, מתכוננים לטיבוב המכריע, שותים — בניגוד לכל המסורות — קפה שחור, בלי סאכארוז, במקום בירה.

חינוך

לנעמים. אחת משלנו

הרגל רע פשט בין הסטודנטים הישראליים שיצאו לגיבה השיוצית (בעיקר: לל' נמיד רפואה). מריב התמסרות לנערות המ' קומיות זנחו את הבנות הישראליות הלומדות באותה עיר-אוניברסיטה.

בעלי מלאכה בתל-אביב. אך מכאן ואילך מת' חלקות דעותיהם. השכנים (ובעיקר השכנות) אומרים כי הגבי הילדה טנצה, בת 84, נסעה למחנה עולים והוציאה משם את גיטל קגן על מנת שתשרת איתה, במידה שיש לה צורך בשירות. תמורת זה, נתנה לה רשות לגור אצלה בחדר ברח' מרכז בעלי מלאכה 9. גיטל הסתדרה, עבדה אצל מילר, שכן, בעל בית מלאכה לבנדי ילדים.

עד אשר, כעבור 7 חודשים, הוציא מילר את חפצי הגבי קגן מן החדר. השכנים נז' דעונו, התארגנו והחזירו את החפצים למ' קימם. הבעד השני במחזה זה שבא לידיעת השכנים הוא תלונת מילר למשטרה נגד גיטל קגן, שהיא משוגעת או/ו פרוצה. העולה הובסה לבית הכלא, שוחררה כעבור יומיים

תנוד ליר בית-חרושת לקרח בתל-אביב נגרים נרגזים ונשים בוכות

מכיוון שהטיפול בבנות הישראליות אינו קשה, והן נושאות, נוסף לכך, בחצי ההוצ' אות, הן רוקרות לא רע ובכלל, נעים לבלות בחברתן, כדאי לפעמים לצאת עם אחת מש' לנו בכל זאת."

אולם לפני עצה סופית זאת הדריך טטור דנט ותיק (שמואלים-אלטול, בכינויו הספי' רות') בכטאון הסטודנטים הישראליים בגי' בה, אות, את אותם הצברים המגיעים מדי סמסטר מארץ הצנע הקדושה לעיר המפוטמת גיבה ואינם מוצאים את ידיהם ואת רגליהם בחיפוש אחר האוצרות הגנוזים בחשכת העיר.

תנאי ראשון: לרקוד. אולם לפני כל יציאה לילית בגיבה יש לוודא את ידיעת הריקוד. מי שאינו יודע, לומד במוסדו של יהודי רוסי (רוה, אויב, מדבר אידיש וה' עיקר: לא דורש הרבה בעד השיעורים). אחר קורס קצר מוטב לוותר על ביקור ב"דנסינג" השכן ("כי אין שם חומר הראוי להתפעלות אסטטית"), לאגור ארבעה פרנקים (כשלושים גרוש) לפחות, ולהיכנס למקום הקרוי בלשון הסטודנטים בגיבה "מערת התפשינים".

בללי הנוהג באולם הריקודים המשובח הזה הם פשוטים ביותר: ניגשים לבחורה בליוך אויב; מרחיבים את הפה בזווית של 28,5 מעלות ומקישים בלשון; דוברי צרפתית מומינים במלה "מדמואל"; מי שאינו יודע צרפתית פותח את פיו (אך אסור לפהק) וה' בחורה באה מעצמה; אחר שלושה צעדים נותנים לה נשיקה (הצריכה להישמע ברבים) ואם הבחורה מגיבה בסטירת-לחי (מצלצלת) מסבירים לה שהיא מותק ומודיעים לה שה' מושק אינו אלא סטודנט (בן-מיליונר) הבא מאמריקה. אחר כך: בקבוק שמפניה. אולם קיימת סכנה שסטודנטים טריים עלו' לים לחשוך בביקור ב"קופסת-לילה" על כנת לחוות ברקדניות. המקום המתאים לכך: מל' תפו של בוב. אך למרות שהרקדניות הורגות ועצמות קיים, לדברי אות, איסור רציני: כשהן מורידות את החזיות אסור להסתכל. הסיבה: בדרך כלל אין להן מה להראות.

המעמד השני

ציונות בעזרת משטרה

גיטל קגן היא אשה בת 45, עולה חדשה מפולין. על כך מסכימים כל דרי רחוב מרכז

בהתערבות שתי שכנות. אולם עם צאתה מבית הסוהר, לא היה לה מקום לגור: היא לנה יומיים אצל שכנה ואחר כך הוצבה לה מטה על המרפסת בכניסה לבית המלאכה של מילר. כתוצאה מזה, נאלץ בעל בית המלאכה להפסיק את עבודתו למשך יומיים עד אשר סידר פתח אחורי לבית המ' לאכה.

כך נשארה הגבי קגן במשך 4 שבועות עם מטתה על מרפסתו של מילר. שכנים ניסו להתערר, דובר על סכום פיצויים, אולם לא יצא מזה מאומה. עד אשר נודע כי הג' טנצה השכיחה את חדרה לאדם שלישי, קרובו של מילר (לפי טענת השכנות). הגבי קגן הועברה על מטתה מן המרפסת אך השכנות שראו את הדבר התחילו לצרוח ולהעזיק את העוברים (ליד הבית נמצאת התחנה הסופית של קו אוטובוס מס' 6). אחת השכנות, יונה זלמן, קיבלה "מכות כהוגן" מידי מילר ודלי מים ששפך על ראשה בזמן שניסתה להתערב. שכנות ושכנים אחרים הצטרפו אף הם למהו' מה שהתפתחה לקרב בוועיר אנפיו. עד אשר הופיעה המשטרה ואספה 4 מן השכנות: גושה לוקסנברג, מזל מורח, תהילה קלינגר ויונה זלמן. האחרונה שוחררה בגלל שטף דם. אולם בזה לא הוחזר השקט לרחוב מרכז בעלי מלאכה. מכונות משטרה עם רמקול שידרה אוהרה לשמור על השקט ושאיין לשח' רר את שלושת העצורות שנידונו לשלושה ימי מאסר.

עד כאן סיפור המעשה כפי שהשכנים מתא' רים אותו. אולם בפי נתן אהרון מילר, בעל בית המלאכה עצמו, גירסה אחרת לגמרי. "לפני כ'ד חודשים באה אשה בשם גיטל קגן עם פתק לגבי הילדה טנצה הגרה בחדר עם מטבח מאחורי בית המלאכה. הפתק היה ממכירה של הגבי טנצה בה היא מבקשת אותה לקבל את גיטל קגן לישון כמה לילות אצלה, כי היא עולה וזושה ואין לה לאן ללכת". הגבי טנצה הסכימה, בתנאי שהעולה לא תביא עמה שום חפצים. אולם כאשר ביקשה ממנה לעזוב, היא סירבה. לא רק זה, אלא הכניסה לחדר מיטה וכמה חפצים. לפני חודש, הוציאה טנצה (וביקשה את מילר לעזור לה כי היא אשה זקנה) את חפציה של קגן מן החדר.

למחרת נכנס דייר חדש בשם רבינוביץ ששכר את החדר מטנצה. השכנות, אשר לפי דברי מילר התנגדו להכנסת דייר חדש (הן

גם אתה באת להלוייה?